

การสื่อสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ในองค์การบริหารส่วนตำบลพยุหะ อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์*
Political Communication and Political Participation in Payuha Sub-district
Administrative Organization, Payuha Khiri District, Nakhon Sawan Province

¹มณฑล อินมณี, สมบูรณ์ สุขสำราญ

¹Monthon Inmanee, Somboon Suksamran

วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

¹Corresponding Author's E-mail: s65563825046@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การสื่อสารทางการเมืองเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบการเมือง โดยเปรียบเสมือนเส้นประสาทที่เชื่อมโยงทุกภาคส่วนเข้าด้วยกัน หากขาดการสื่อสารบางส่วน ย่อมส่งผลให้ประชาชนไม่ได้รับข้อมูลที่เพียงพอ ส่งผลกระทบต่อความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและบทบาทของตนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น ตัวแทนประชาชนตลอดจนประชาชนทั่วไปมักไม่ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการกำกับดูแล การตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือสิทธิในการเสนอข้อบัญญัติและการถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่น นอกจากนี้ รูปแบบการสื่อสารของหน่วยงานภาครัฐมักเป็นลักษณะทางเดียว มากกว่าที่จะเปิดโอกาสให้เกิดการสื่อสารแบบสองทาง ซึ่งจำกัดขอบเขตการมีส่วนร่วมของประชาชน ในยุคดิจิทัล การสื่อสารทางการเมืองยังมีบทบาทสำคัญในการรักษาภาพลักษณ์ของรัฐบาล ผ่านทั้งช่องทางที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐร่วมมือกับพรรคการเมืองเพื่อกำหนดแนวทางการสื่อสารให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล การวางแผนการสื่อสารทางการเมืองจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการสร้างภาพลักษณ์ของรัฐบาลผ่านสื่อดิจิทัล และสำหรับในกรณีขององค์การบริหารส่วนตำบลพยุหะ อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ การศึกษารูปแบบการสื่อสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากสะท้อนให้เห็นถึงระดับความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทางการเมืองท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นกรณีศึกษาที่สามารถใช้ในการกำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนาและปรับปรุงระบบการสื่อสารทางการเมืองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในระดับชุมชน

คำสำคัญ: การสื่อสาร; การเมือง; การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ABSTRACT

Political communication is a crucial component of the political system, functioning like a neural network that connects all sectors. The absence of certain aspects of communication can lead to inadequate dissemination of information, affecting citizens' understanding of their rights and roles in political participation, particularly at the local level. Community representatives and the general public often lack access to information regarding oversight, monitoring of local administrative organizations, or their rights to propose local regulations and initiate the removal of local executives.

Additionally, communication from government agencies is often one-way rather than fostering two-way interaction, which limits the scope of public participation. In the digital era, political communication also played a significant role in maintaining the government's image through both formal and informal channels. Public relations agencies collaborate with political parties to align communication strategies with government policies. Strategic political communication planning is therefore essential in enhancing the government's image through digital media. These approaches benefit relevant agencies in formulating strategies to improve and refine the effectiveness of political communication.

Keywords: Communication; Politics; Political Participation

บทนำ

การสื่อสารทางการเมืองเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงทุกองค์ประกอบของระบบการเมืองให้สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยลักษณะของการสื่อสารทางการเมืองนั้นเป็นกระบวนการสองทางที่มีการป้อนกลับ (Feedback) ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจทางการเมืองของประชาชน (McNair, 2018) ทั้งนี้ การสื่อสารทางการเมืองช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในเรื่องสิทธิหน้าที่ และบทบาทของประชาชนภายใต้ระบอบประชาธิปไตย อันนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการเมืองอย่างสร้างสรรค์และเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านกลไกของการเลือกตั้ง (นฤมล และจิตติ, 2560)

การเลือกตั้งถือเป็นช่องทางสำคัญที่ประชาชนใช้ในการแสดงออกซึ่งอำนาจอธิปไตยของตนผ่านการเลือกตัวแทนไปทำหน้าที่ในระดับต่าง ๆ รวมถึงในระดับท้องถิ่นอย่างองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด (ประจักษ์, 2559) การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสะท้อนความต้องการของชุมชน และกำหนดทิศทางในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นอย่างเหมาะสม ตอบโจทย์กับบริบทและปัญหาของพื้นที่ได้อย่างแท้จริง (พวงทอง, 2561; OAE, 2020)

การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นมีเป้าหมายเพื่อกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ประชาชน โดยเน้นการให้บุคคลกรจากท้องถิ่นที่มีความเข้าใจในพื้นที่เป็นหลัก เพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง (พรชัย, 2558; Shah & Thompson, 2004) ดังนั้น การเลือกตั้งท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญที่ไม่เพียงแต่เป็นการเลือกผู้บริหารท้องถิ่น แต่ยังเป็นโอกาสให้ประชาชนได้ใช้สิทธิและดุลพินิจในการกำหนดอนาคตของตนเอง ผ่านกระบวนการเลือกตั้งที่ต้องยึดมั่นในหลักการโปร่งใส เป็นธรรม และเป็นอิสระ ปราศจากอิทธิพลหรือแรงจูงใจที่ไม่เหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2564) นอกจากนี้ หน่วยงานท้องถิ่นยังมีการให้บริการสาธารณะและสาธารณูปโภคต่าง ๆ แก่ประชาชน ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง (พงษ์ศักดิ์, 2561) หากประชาชนได้รับการสื่อสารทางการเมืองอย่างถูกต้อง ก็จะสามารถใช้สิทธิของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ท้องถิ่นได้รับการพัฒนาอย่างตรงจุดและยั่งยืน (สุพจน์, 2559)

ด้วยเหตุนี้จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการสื่อสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลพยุหะ อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแนวทางการสื่อสารทางการเมืองที่สร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ โดยการวิจัยนี้จะศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครสวรรค์ เพื่อประเมินอิทธิพลของการสื่อสารที่มีต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งระดับตำบล และคาดว่าจะสามารถนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ในการ

พัฒนาแนวทางการสื่อสารทางการเมืองและกระบวนการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ให้มีความโปร่งใส สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การพัฒนาองค์กรและชุมชนที่มีความเจริญและยั่งยืนต่อไป

แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง

ความหมายของการสื่อสาร

การสื่อสารเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นมาก่อนการถือกำเนิดของมนุษย์ และมีอยู่ในสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ รวมทั้งพืชในรูปแบบที่ไม่ซับซ้อน การสื่อสารของมนุษย์พัฒนาไปตามวิวัฒนาการ ผ่านท่าทาง ร่างกาย เสียง ภาษา และสื่อต่าง ๆ เพื่อให้มีรูปแบบที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพ การสื่อสาร (Communication) มาจากคำว่า "Communis" ในภาษากรีก ซึ่งหมายถึง "ทำให้เหมือน" กระบวนการนี้เป็นการส่งข่าวสารจากผู้ส่งไปยังผู้รับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้รับมีปฏิกิริยาตอบสนองตามที่ผู้ส่งต้องการ หรือชักจูงให้เกิดการตอบสนองในทิศทางที่คาดหวัง

ทฤษฎีการสื่อสาร

เดวิด เค. เบอร์โล (David K. Berlo, 1960) ได้พิมพ์ตำราเพื่อเป็นพื้นฐานทางการสื่อสารขึ้นเมื่อปี ค.ศ.1960 ชื่อ "the process of communication" โดยผู้วิจัยสามารถสรุปใจความได้ว่า การสื่อสารเกี่ยวข้องกับขอบเขตและวัตถุประสงค์ รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการสื่อสาร ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร บทบาทของภาษาและความหมายในพฤติกรรมสื่อสาร และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสื่อสาร

เดวิด เค. เบอร์โล อธิบายถึงกระบวนการสื่อสารของมนุษย์ว่าเป็นกระบวนการ ที่ประกอบด้วยปัจจัยหรือองค์ประกอบ (Ingredients) ที่สำคัญ 6 ประการ ซึ่งผู้วิจัยสรุปใจความได้ดังนี้

1. แหล่งสาร (The communication source)
2. ผู้เข้ารหัสสาร (The encoder)
3. เนื้อหาข่าวสาร (The message)
4. ช่องสาร (The channel)
5. ผู้ถอดรหัสสาร (The decoder)
6. ผู้รับสาร (The communication receiver)

ความหมายของการสื่อสารทางการเมือง

Almond and Powell (1978) ได้กล่าวเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งผู้วิจัยสรุปใจความได้ว่า การสื่อสารทางการเมืองคือการประสานความร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ เพื่อส่งต่อความต้องการของประชาชนไปยังผู้นำอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลข่าวสารที่ไหลเวียนในระบบการเมืองช่วยในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบสถานการณ์ต่าง ๆ โดยประชาชนต้องการทราบความจริงเพียงพอต่อการตัดสินใจ รวมถึงนโยบายและการกระทำของผู้นำ เพื่อประเมินผลการดำเนินงานและพยายามมีอิทธิพลต่อผู้นำในบทบาทต่าง ๆ เพื่อความโปร่งใสและความเข้าใจในการบริหารประเทศ

พทุทธิฐาน ชุมพล (2535) ศึกษาพบว่า การสื่อสารทางการเมือง ซึ่งผู้วิจัยสรุปใจความได้ว่า การสื่อสารทางการเมืองหมายถึงกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทศนะความคิดเห็น และประสบการณ์ทางการเมืองระหว่างบุคคล ซึ่งสร้างปฏิสัมพันธ์ในสังคมการเมือง ทำให้ระบบการเมืองหรือรัฐบาลสามารถรับรู้ถึงนโยบายและกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน การสื่อสารนี้เกิดขึ้นระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและสร้างความเข้าใจร่วมทางการเมือง โดยมีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมความ

เข้าใจและการรับรู้ในประเด็นทางการเมืองต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยสรุปใจความได้ว่าการสื่อสารทางการเมืองคือการส่งสารที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและสังคม เช่น รัฐบาล พรรคการเมือง กลุ่มกดดันทางการเมือง และการเคลื่อนไหวของประชาชน โดยมีจุดประสงค์ในการโน้มน้าวหรือหลอกลวงเพื่อเข้าถึงอำนาจ อุดมการณ์ หรือผลประโยชน์ต่างๆ การสื่อสารนี้อาจเกิดจากข่าว เหตุการณ์เสมือนจริง โฆษณาชวนเชื่อ หรือการเบี่ยงเบนข้อเท็จจริง ผ่านกระบวนการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตลาดทางการเมือง เช่น การเลือกตั้งและการฟังเสียงในระบบตัวแทน

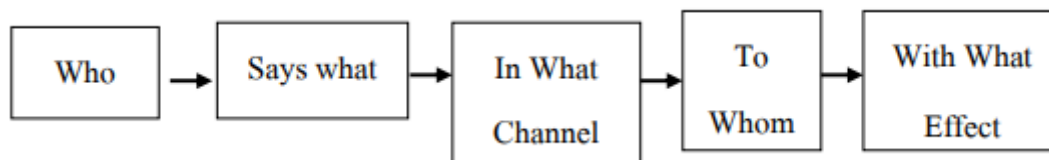
Brian Mc Nair (2011) ได้อธิบายการสื่อสารทางการเมืองประกอบด้วย 3 ด้านหลัก ได้แก่

1) การสื่อสารที่เกิดจากนักการเมืองหรือผู้เกี่ยวข้องในทางการเมืองเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

2) การสื่อสารที่สื่อมวลชนและผู้เลือกตั้งส่งถึงนักการเมือง

3) กิจกรรมการสื่อสารทางการเมืองที่สื่อมวลชนเสนอ เช่น รายงานข่าว บทบรรณาธิการ และการวิพากษ์วิจารณ์ในคอลัมน์ต่างๆ

ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมืองของ ฮารอลด์ ดี. ลาสเวลล์ (Harold D. Lasswell, 1949) นักรัฐศาสตร์ที่ให้ความสำคัญต่อขบวนการสื่อสารที่ส่งผลทางการเมือง โดยเสนอแบบจำลองของการสื่อสารทางการเมืองไว้ดังนี้

ภาพที่ 1 ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมืองของ ฮารอลด์ ดี. ลาสเวลล์
ที่มา (Harold D. Lasswell, 1949)

who คือใคร หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการส่งสารหรือต้องการส่งสาร

Says what กล่าวว่อะไร คือ เนื้อหาของสาร

In What Channel! ในช่องทางไหน คือ ช่องทางการสื่อสาร

To whom ถึงใคร คือ ผู้รับสาร

With What Effect พร้อมด้วยผลอะไร คือ ผลกระทบที่เกิดจากการส่งสารเป็นเช่นไร

ลักษณะและรูปแบบของการมีส่วนร่วม

อภิญา กังสนารักษ์ (2544) ศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทางการเมืองมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยและส่งเสริมธรรมาภิบาล โดยประชาชนควรมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

1) การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ โดยร่วมกันค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา รวมถึงการตัดสินใจในการกำหนดความต้องการและลำดับความสำคัญของความต้องการ

2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงาน รวมถึงการใช้ทรัพยากรและแหล่งวิทยาการในการดำเนินโครงการ

3) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ โดยการให้การสนับสนุนทั้งด้านทุนทรัพย์ วัสดุ อุปกรณ์ และแรงงาน เพื่อให้โครงการบรรลุผลสำเร็จ

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อประเมินว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งสามารถประเมินได้ทั้งแบบระยะต่อเนื่องหรือแบบรวมในครั้งเดียว

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั้งในระดับชาติและท้องถิ่นจึงมีความสำคัญในการสร้างการบริหารที่โปร่งใสและรับผิดชอบต่อสังคม การมีส่วนร่วมที่มากขึ้นช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร ทำให้ระบบการเมืองประชาธิปไตยดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในกระบวนการเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง หรือการแสดงความคิดเห็นผ่านการทำแบบสอบถามเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมที่มีระเบียบและเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น

แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอิทธิพลที่มีผลต่อการเลือกตั้ง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกตั้ง

Milbrath และ Goel (1977, pp. 121–125, อ้างถึงใน วิฑูรย์ ภูษ, 2548) ศึกษาพบว่า การเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายประการ ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยสามารถสรุปปัจจัยที่สำคัญดังนี้

1. ปัจจัยด้านประชากร ได้แก่ ภูมิหลังของบุคคล เช่น เพศ ระดับการศึกษา อายุ และรายได้ โดยการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงมักจะสนใจและมีความตั้งใจในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพต่ำ ส่วนบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองสูงก็มีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมมากขึ้น นอกจากนี้เพศชายยังมีแนวโน้มในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง

2. สิ่งแวดล้อมทางการเมือง ได้แก่

2.1 สถาบันทางการเมืองที่มีความชอบธรรม เป็นปัจจัยสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เนื่องจากประชาชนจะเข้าร่วมได้ก็ต่อเมื่อสถาบันการเมืองมีการจัดระเบียบและการตัดสินใจที่ได้รับการยอมรับจากสาธารณะ สถาบันทางการเมืองที่มีความชอบธรรมจึงเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง

2.2 การพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งประกอบด้วยความมั่นคง การพัฒนาอุตสาหกรรม การเปลี่ยนแปลงจากชนบทสู่เมือง และการพัฒนาการศึกษา เป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมทางการเมือง

2.3 สภาพการเลือกตั้ง เช่น กฎเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้เลือกตั้ง รวมถึงการบริหารงานเลือกตั้งที่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน โดยการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งมีบทบาทในการดึงดูดให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง

3. อิทธิพลของวัฒนธรรม วัฒนธรรมทางการเมืองที่ถูกถ่ายทอดมาในระยะยาวมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน โดยค่านิยมและความเชื่อทางการเมืองที่ได้รับการฝึกฝนและหล่อหลอมให้กับประชาชนทำให้เกิดพฤติกรรมทางการเมืองที่มีความสอดคล้องกับระบบการเมืองที่มีอยู่

4. อิทธิพลของกลุ่ม การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนยังได้รับอิทธิพลจากกลุ่มต่างๆ ซึ่งมีการถ่ายทอดค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติที่คล้ายคลึงกันในกลุ่ม ซึ่งทำให้พฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกในกลุ่มมีความใกล้เคียงกันและมีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองร่วมกัน

5. อิทธิพลของสื่อมวลชน สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารและค่านิยมทางการเมือง โดยช่วยให้ประชาชนได้รับความรู้และข้อมูลในการตัดสินใจทางการเมือง การนำเสนอข้อมูลทางการเมืองจากสื่อมวลชนจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและวิธีคิดของประชาชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากปัจจัยทั้งหมดข้างต้น สิ่งแวดล้อมทางการเมืองมีอิทธิพลสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการพัฒนาและการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการเมืองที่เหมาะสมสามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมทางการเมืองและส่งผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศไทย

ความหมายของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งมีความหมายและความสำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายได้ดังต่อไปนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2554) รายงานว่าความหมายของคำว่า การเลือกตั้ง หมายถึง กระบวนการสำคัญในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง โดยการเลือกผู้แทนหรือพรรคการเมืองเพื่อดำรงตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ ของรัฐ เช่น สมาชิกผู้แทนราษฎร หรือสภาเทศบาล การเลือกตั้งเป็นการแสดงเจตจำนงของประชาชนในการใช้อำนาจอธิปไตยผ่านผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้ง โดยทั่วไป ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะลงคะแนนเสียงเพื่อเลือกผู้สมัครจากหลาย ๆ คนหรือจากบัญชีรายชื่อที่เสนอตัวเข้ารับการเลือกตั้ง ผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุดจะได้รับการยอมรับให้ดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย การเลือกตั้งจึงเป็นกลไกที่สำคัญในการสะท้อนความต้องการและความคาดหวังของประชาชนต่อการบริหารและการปกครองประเทศ

การเลือกตั้งมีความสำคัญในกระบวนการทางการเมืองและการปกครอง เนื่องจากเป็นการแสดงออกถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่เป็นเจ้าของอธิปไตย การเลือกตั้งเป็นการสะท้อนเจตจำนงของประชาชนในรูปแบบของการเรียกร้องหรือสนับสนุนการตัดสินใจทางการเมือง เพื่อให้ผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งสามารถใช้อำนาจในการบริหารและปกครองประเทศ โดยประชาชนจะเลือกผู้ที่จะเห็นด้วยกับอุดมการณ์และนโยบายที่ตนคาดหวัง

การเลือกตั้งยังเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงเจตจำนงของประชาชนเข้ากับนโยบายสาธารณะ เป็นการกล่อมเกลางานทางการเมืองที่เปิดโอกาสให้องค์กรทางการเมืองต่างๆ สามารถกระตุ้นประชาชนให้ใช้สิทธิเลือกผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่มีแนวนโยบายที่ตรงกับความต้องการของสังคม การเลือกตั้งจึงเป็นการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ

นอกจากนี้ การเลือกตั้งยังเป็นวิธีการเลือกผู้ปกครองที่มีความสำคัญในการสืบทอดอำนาจทางการเมืองอย่างสันติวิธี และช่วยลดความตึงเครียดทางการเมืองและสังคม โดยผู้ที่ได้รับเลือกตั้งจะทำหน้าที่ในการปกครองและบริหารกิจการของประเทศ การเลือกตั้งจึงเป็นเครื่องมือในการสร้างความบูรณาการและเสถียรภาพของชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า

สรุปได้ว่า การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองและการเลือกตัวแทนในการปกครองประเทศโดยมุ่งหวังให้ผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกนำอุดมการณ์และนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนมาใช้ในการบริหารประเทศให้เจริญก้าวหน้าและมีความเป็นธรรม

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

Przeworski (1999) ได้กล่าวว่าการเลือกตั้งจะมีคุณค่าสมควรแก่การยกย่องว่าได้ดำเนินไปตามครรลองของระบอบประชาธิปไตย และถือว่าเป็นฐานที่มาของความชอบธรรมในอำนาจของรัฐบาล และผู้ปกครองจะต้องดำเนินไปตามหลักเกณฑ์ที่ได้รับการยอมรับเป็นสากล

Diamond & Morlino (2005) ได้กล่าวถึงหลักการเกี่ยวกับการเลือกตั้งมีหลายประการที่สำคัญ ซึ่งเป็นหลักการที่สะท้อนถึงความเสมอภาค ความเป็นธรรม และความโปร่งใสในการดำเนินการเลือกตั้งไว้ดังนี้

หลักความเป็นอิสระแห่งการเลือกตั้ง (Freedom of election) หมายถึง การเลือกตั้งที่ต้องดำเนินการโดยเสรี โดยไม่ต้องเผชิญกับการบังคับ ช่มชู้ หรือใช้อิทธิพลจากภายนอก การเลือกตั้งต้องปราศจากการใช้กำลัง การจู่โจม หรือการบีบบังคับใด ๆ ทั้งจากรัฐบาลหรือกลุ่มบุคคลใด ๆ โดยรัฐต้องรับผิดชอบในการจัดการให้การเลือกตั้งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่เสรีและยุติธรรม โดยไม่ก่อให้เกิดการใช้อิทธิพลหรือการบีบบังคับ การเลือกตั้งที่ปราศจากอิสระนั้นทำให้ไม่สามารถอ้างว่าอำนาจการปกครองมาจากการเลือกตั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายได้

หลักการเลือกตั้งตามกำหนดเวลา (Periodic election) การเลือกตั้งต้องดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนด เช่น ทุกๆ 4 ปี เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการดำเนินงานของผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง อาทิ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ว่าปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของประชาชนหรือไม่ และเพื่อให้มีโอกาสในการเปลี่ยนแปลงผู้ที่ดำรงตำแหน่งหากไม่พึงพอใจในผลงาน นอกจากนี้ยังช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ดำรงตำแหน่ง

หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริง (Genuine election) หมายถึง การเลือกตั้งที่ดำเนินการอย่างบริสุทธิ์ และเป็นไปตามหลักกฎหมาย โดยปราศจากการครอบงำจากอิทธิพลทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคม วิธีการให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างแท้จริง ได้แก่ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการเลือกตั้ง เช่น การมีกรรมการตรวจนับคะแนน หรือการมีช่องทางในการคัดค้านการเลือกตั้งที่ไม่เป็นธรรม เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่ยุติธรรมและสะท้อนความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

หลักการออกเสียงทั่วไป (Universal suffrage) หมายถึง การให้สิทธิในการเลือกตั้งแก่ประชาชนทุกคน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติจากเพศ ผิวพรรณ หรือสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม การจำกัดสิทธิในการเลือกตั้งสามารถเกิดขึ้นได้หากบุคคลนั้นไม่มีคุณสมบัติหรือถูกตัดสิทธิจากศาล ตัวอย่างของคุณสมบัติที่สำคัญสำหรับการเลือกตั้ง ได้แก่ อายุไม่ต่ำกว่า 18 หรือ 20 ปี สถานะพลเมืองของประเทศ และการมีถิ่นที่อยู่ในเขตเลือกตั้ง รวมถึงคุณสมบัติด้านจิตใจและพฤติกรรม เช่น บุคคลที่มีความผิดทางกฎหมายหรือมีปัญหาด้านสุขภาพจิตอาจไม่สามารถใช้สิทธิในการเลือกตั้งได้

หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาค (Equal suffrage) การเลือกตั้งต้องให้ความสำคัญและยอมรับสิทธิของทุกคนในการเลือกตั้งอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงสถานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนจะมีคะแนนเสียงเท่ากัน (One man, one vote) ซึ่งทำให้ทุกเสียงมีความสำคัญเท่าเทียมกัน

หลักการลงคะแนนเสียงลับ (Secret vote) การออกเสียงเลือกตั้งต้องเป็นเอกสิทธิ์ของผู้เลือกตั้ง โดยไม่ต้องเปิดเผยการเลือกของตนเอง โดยใช้วิธีการลงคะแนนเสียงลับ เช่น การใส่บัตรลงคะแนนในซองหรือในหีบเลือกตั้ง เพื่อปกป้องสิทธิและความเป็นส่วนตัวของผู้เลือกตั้ง

หลักการวิธีการลงคะแนนเสียงอิสระ (Free voting procedure) นอกจากการลงคะแนนเสียงลับแล้ว ยังต้องมีวิธีการลงคะแนนเสียงที่ให้ผู้เลือกตั้งมีความอิสระในการตัดสินใจ เช่น ไม่ถูกกดดันหรือชักจูงจากบุคคลใดในการเลือกผู้สมัคร

โดยรวมแล้ว หลักการเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างยุติธรรม เสมอภาค และโปร่งใส โดยยึดหลักการที่ว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิในการเลือกตั้งอย่างเท่าเทียมกัน และสามารถตรวจสอบและควบคุมการดำเนินการของผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งได้ (IDEA, 2014)

การสื่อสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลพยุหะ อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์

การสื่อสารทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลพยุหะ ถือเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างรัฐและประชาชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การศึกษาพบว่ารูปแบบการสื่อสารยังคงมีลักษณะทางเดียว กล่าวคือ เป็นการส่งข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐไปยังประชาชนโดยขาดกระบวนการป้อนกลับ (feedback) ส่งผลให้ประชาชนจำนวนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ และกระบวนการในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น เช่น สิทธิในการเสนอข้อบัญญัติหรือถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่น (ทิพย์วรรณ, 2560; พิชญ์, 2555)

ในแง่ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประชาชนในตำบลพยุหะมีการเข้าร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นช่องทางหลักในการใช้สิทธิอธิปไตย แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านการมีส่วนร่วมเชิงลึก เช่น การเสนอความคิดเห็น การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชน หรือการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยสาเหตุหลักมาจากการขาดข้อมูล การไม่ตระหนักถึงสิทธิ และการขาดช่องทางสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (สุวิทย์, 2562)

ทั้งนี้ หากมีการพัฒนาแนวทางการสื่อสารให้เป็นแบบสองทาง มีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย และเข้าถึงได้ในทุกกลุ่มประชาชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นผ่านเวทีสาธารณะหรือสื่อดิจิทัล จะสามารถยกระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนและมีธรรมาภิบาลในระบอบประชาธิปไตย

วิเคราะห์การสื่อสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลพยุหะ อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์

แนวคิดของ McNair (2018) ที่เน้นว่าการสื่อสารทางการเมืองต้องเป็นแบบสองทาง มีการป้อนกลับ (feedback) เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ข้อมูลในบทความสะท้อนว่าหน่วยงานภาครัฐในองค์การบริหารส่วนตำบลพยุหะ ยังมีลักษณะ “การสื่อสารทางเดียว” ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดนี้ แต่การนำเสนอปัญหาดังกล่าวในเชิงวิเคราะห์ แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนต้องการใช้ทฤษฎีของ McNair เพื่อชี้ให้เห็นถึง “ความจำเป็นในการปรับตัว”

ทฤษฎีของ Harold Lasswell (1949) ที่ระบุว่า “Who says What in Which Channel to Whom with What Effect” แนวทางใน อบต.พยุหะยังขาดช่องทางสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และไม่มีการวัด “ผลกระทบ” (effect) ที่ชัดเจนต่อประชาชน จึงแสดงให้เห็นว่ารูปแบบปัจจุบันยังไม่ครบถ้วนตามโมเดลนี้

แนวคิดการมีส่วนร่วมของอภิญญา กังสนารักษ์ (2544) ซึ่งแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน จากบทวิเคราะห์ในงานพบว่าประชาชนมีโอกาสน้อยมากที่จะมีส่วนร่วมในระดับของ “การวางแผน” หรือ “การประเมินผล” มีเพียงการเข้าร่วมในกิจกรรมหรือเวทีบางส่วนเท่านั้น

Milbrath และ Goel (1977) ชี้ถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนและปัจจัยสิ่งแวดล้อม งานวิจัยระบุชัดว่าช่องทางสื่อสารไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในบริบทดิจิทัล จึงขาดการสร้างอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน

จุดแข็งของการสื่อสารทางการเมืองใน อบต. พยุหะ

1. มีความพยายามริเริ่ม ในการศึกษารูปแบบการสื่อสารและพฤติกรรมของประชาชนระดับท้องถิ่น
2. ตระหนักถึงบทบาทของดิจิทัลมีเดีย และเสนอให้ใช้โซเชียลมีเดียในการสร้างช่องทางสื่อสารที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย

3. เน้นความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยตามหลักทฤษฎีสากล จุดอ่อนของการสื่อสารทางการเมืองใน อบต.พยุหะ

1. **ขาดลักษณะของการสื่อสารสองทาง** ยังเป็นลักษณะของการสื่อสารทางเดียว (top-down) ประชาชนมีบทบาทเพียงในฐานะ “ผู้รับสาร” ไม่ใช่ “ผู้มีบทบาทร่วม”

2. **ข้อมูลไม่เพียงพอและไม่เข้าใจง่าย** ประชาชนไม่ทราบสิทธิของตน เช่น สิทธิในการเสนอข้อบัญญัติหรือถอดถอนผู้บริหาร

3. **ขาดการวางแผนเชิงกลยุทธ์** ไม่มีระบบที่เชื่อมโยงกันระหว่างฝ่ายประชาสัมพันธ์ องค์การภาครัฐและภาคประชาชน

4. ขาดการใช้เทคโนโลยีและสื่อที่ทันสมัย อย่างมีประสิทธิภาพในการเผยแพร่ข้อมูลที่สำคัญ

บทสรุป

การสื่อสารทางการเมืองเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบการเมืองให้สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร และความคิดเห็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นพื้นที่ที่ประชาชนมีความใกล้ชิดกับผู้มีอำนาจมากที่สุด การสื่อสารลักษณะนี้ไม่เพียงแต่เป็นช่องทางในการถ่ายทอดนโยบายของรัฐไปสู่ประชาชนเท่านั้น หากยังเป็นเวทีให้ประชาชนสามารถสะท้อนความคิด ความรู้สึก และความต้องการของตนกลับไปยังผู้มีหน้าที่บริหาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันและขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง ในบริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลพยุหะ อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าการสื่อสารทางการเมืองยังคงมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ โดยเฉพาะลักษณะของการสื่อสารทางเดียวที่เน้นการประกาศหรือแจ้งข้อมูลจากภาครัฐไปยังประชาชน โดยไม่ได้เปิดช่องทางให้ประชาชนได้ตอบกลับหรือเสนอความคิดเห็นอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นต่อการใช้สิทธิทางการเมืองของตนได้อย่างเต็มที่ เช่น สิทธิในการกำกับดูแล ตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือแม้แต่วิธีการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นและการถอดถอนผู้บริหาร เพื่อให้การสื่อสารทางการเมืองในพื้นที่ดังกล่าวมีความครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการออกแบบช่องทางที่เปิดให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้สะดวกและเข้าถึงง่ายมากขึ้น เช่น การจัดเวทีชุมชนในระดับหมู่บ้าน การใช้โซเชียลมีเดียที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว หรือแม้กระทั่งการตั้งจุดรับฟังความคิดเห็นในสถานที่สาธารณะต่าง ๆ ในตำบล แนวทางเหล่านี้สามารถช่วยให้เสียงของประชาชนได้รับการรับฟังและยังเป็นการสร้างความรู้สึกที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองและการเผยแพร่ข้อมูลควรมีการปรับให้เข้าใจง่าย และใช้ภาษาที่สอดคล้องกับระดับความรู้ของประชาชนในพื้นที่ โดยเนื้อหาควรครอบคลุมถึงสิทธิต่าง ๆ ที่ประชาชนพึงมี อาทิ ขั้นตอนในการเสนอข้อบัญญัติ การเข้าร่วมสภาท้องถิ่นในฐานะผู้สังเกตการณ์ และบทบาทของตนในการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ การใช้สื่อดิจิทัล เช่น เว็บไซต์ของ อบต. หรือเพจเฟซบุ๊กที่มีการอัปเดตข้อมูลอย่างต่อเนื่อง จะสามารถสร้างความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานรัฐและประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

อีกแนวทางที่สำคัญ คือ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง เช่น เวทีระดมความคิดเห็น เวิร์กช็อปเกี่ยวกับแผนพัฒนาท้องถิ่น หรือโครงการฝึกอบรมที่เน้นให้ความรู้ด้านสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย กิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น แต่ยังช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างประชาชนกับผู้บริหารท้องถิ่นได้อย่างเป็นรูปธรรม ในขณะเดียวกัน การทำความเข้าใจช่องทางการสื่อสารที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ทั้งในรูปแบบทางการ เช่น เว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบล และแบบไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุยระหว่างผู้นำชุมชนกับชาวบ้าน ก็มีความ

จำเป็นเพื่อประเมินว่าวิธีการใดเข้าถึงประชาชนได้มากที่สุด และสามารถกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมได้จริง การรับรู้ของประชาชนต่อสิทธิของตนเองในทางการเมืองยังเป็นอีกประเด็นที่ควรให้ความสำคัญอย่างยิ่ง หากประชาชนไม่ทราบว่าตนมีสิทธิในการเสนอข้อบัญญัติ หรือไม่เข้าใจขั้นตอนการถอดถอนผู้บริหาร ก็ย่อมไม่สามารถใช้สิทธิเหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักสิทธิของตนเอง และสามารถใช้สิทธินั้นได้อย่างถูกต้อง จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อระดับของการมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตยท้องถิ่น สุดท้าย การสื่อสารทางการเมืองในรูปแบบที่เป็นปฏิสัมพันธ์สองทางจะช่วยส่งเสริมความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มากยิ่งขึ้น การมีระบบตอบกลับที่มีประสิทธิภาพ การแสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของประชาชนได้รับการพิจารณา และการสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือ ล้วนแล้วแต่เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้การสื่อสารกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- ทิพย์วรรณ ทองสินธุ์. (2560). การสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์*. 7(2), 45–62.
- นฤมล ศิริวัฒน์ และจิตติ มงคลชัยอรัญญา. (2560). การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย. *วารสารนิเทศศาสตร์*. 36(2), 73–91.
- ประจักษ์ ก้องกีรติ. (2559). *ประชาธิปไตยที่มาจากประชาชน: การเลือกตั้งท้องถิ่นและการเมืองภาคประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: ฟาเดียวกัน.
- พงษ์ศักดิ์ พลเสนา. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นภายใต้บริบทของการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*. 9(2), 45–60.
- พรชัย เทพปัญญา. (2558). *การบริหารจัดการท้องถิ่นไทย: แนวคิดและประเด็นร่วมสมัย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พฤทธิสณ ชุมพล, มรว. (2535). *ระบบการเมือง : ความรู้เบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงทอง ภาวิครพันธุ์. (2561). การเมืองท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของประชาชน. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์*. 3(1), 45–63.
- พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2555). *การสื่อสารทางการเมืองในสังคมประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รณชัย โตสมภาค. (2562). *ประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. สืบค้น 20 มีนาคม 2558, จาก <https://dictionary.orst.go.th/>
- วิฑูรย์ ญูสุข. (2548). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหง*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2564). *คู่มือปฏิบัติงาน : สำหรับคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2563). รายงานผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สุพจน์ เตชะวิมลวรรณ. (2559). การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*. 12(1), 22–34.
- สุวิทย์ พิพัฒน์กุล. (2562). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น: กรณีศึกษาจากองค์การบริหารส่วนตำบล*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- อภิญญา กังสนารักษ์. (2544). *รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิภาพระดับ คณะของสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Almond A. Gabriel and Powell G. Bingham. (1996). *Comparative Politics Today: A World View*. New York: Harper Collins.
- Berlo, David K. (1960). *The Process of Communication*. New York: Holt Rinehart & Winston Inc.
- Diamond, L., & Morlino, L. (2005). *Assessing the quality of democracy*. Johns Hopkins University Press.
- International Institute for Democracy and Electoral Assistance. (2014). *International electoral standards: Guidelines for reviewing the legal framework of elections* (2nd ed.). International IDEA. Retrieved March 18, 2025, From <https://www.idea.int/publications/catalogue/international-electoral-standards>
- Lasswell, Harold D. and Kaplan, Abraham. (1949). *Power and Society*. New Heaven: Yale University Press.
- McNair, B. (2018). *An introduction to political communication* (6th ed.). New York: Routledge.
- McNair, B. (2011). *An introduction to political communication* (2nd ed.). New York: Routledge.
- Milbrath, L. W. & Goel. (1977). *Political participation: How and why do people get involved in politics* (2nd ed.). Chicago: Rand McNally College.
- Przeworski, A. (1999). *Democracy and the market: Political and economic reforms in Eastern Europe and Latin America*. Cambridge University Press.
- Shah, A., & Thompson, T. (2004). *Implementing decentralized local governance: A treacherous road with potholes, detours and road closures*. World Bank.